

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

د ستراتژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز

د اسلام‌آباد ناسته؛ آیا تور لیست د سولې خنډ دی؟

مقدمه

که څه هم د امریکا او طالبانو ترمنځ د مخامخ خبرو له پروسې د افغان حکومت ناخوښی، د دغې پروسې له خنډ سره د مخامخ کېدو په اړه اندېښنې زیاتې کړې وې؛ خو کابل ته د افغان سولې لپاره د امریکا د ځانگړي استازي، زلمي خلیزاد وروستي سفر او څرگندونو، د دغو اندېښنو د لرې کولو په موخه هیله را پیدا کړې دي. زلمي خلیزاد له ولسمشر غني سره په لیدنه کې ويلي، د افغانستان او امریکا د حکومتونو ترمنځ د سولې په پروسه کې د لیدلورو او نظر توپیر نشته، مور د افغان حکومت او افغانانو په محوریت په افغانستان کې د سولې لپاره جدي یو. افغان ولسمشر هم ويلي چې مور د سولې په اړه له خلیزاد سره د کار په نوي او واضح طریقې توافق ته رسېدلي یو.

زلمي خلیزاد داسې مهال کابل ته سفر کوي چې په پاکستان کې د طالبانو او امریکایي استازو پلان شوي لیدنه هم خنډې. که څه هم طالبانو د دې لیدني د خنډ لامل په تور لیست کې د طالب مشرانو د نومونو شمولیت یاد کړی - چې په اړه یې افغان حکومت هم ملگرو ملتونو سازمان ته شکایت کړی دی - خو داسې ښکاري چې د دې خنډ تر شا ځینې نور لاملونه هم شته. د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز د اوونۍ تحلیل په لومړۍ برخه کې پر همدې موضوعاتو بحث شوی دی.

طالبانو څو ورځې وړاندې د یوې **اعلامیې** په خپرولو سره وویل، د دوی استازي به د دوحې له غونډې وړاندې (۲۰۱۹م کال د فبرورۍ ۱۸مه) د پاکستان د حکومت په رسمي غوښتنه په اسلام‌آباد کې له امریکایي استازو او د پاکستان له لومړي وزیر سره وگوري؛ خو له غونډې یوه ورځ مخکې، بېرته د دغې غونډې د **ځنډېدو** خبرونه خپاره شول.

د اسلام‌آباد ناسته داسې مهال تنظیم شوې وه، چې دغه هېواد ته د سعودي عربستان ولیعهد، محمد بن سلمان هم سفر لاره. په دې اړه دا هم ویل کېدل، چې طالب استازي به په اسلام‌آباد کې له محمد بن سلمان سره هم وگوري. دغه راز

د پاڼو شمېره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولی

ځيني انگېرنې دا هم وي، چې د دغې ناسته له لارې امريکا او عربستان دواړه هڅه کوي، پاکستان د افغان سولې په پروسه کې رېښتيني همکارۍ ته وهڅوي.

اسلامآباد ته د طالب استازو د تگ خبره داسې مهال کيږي، چې د افغان سولې په تړاو د امريکا او طالبانو ترمنځ د خبرو په دوام، ټاکل شوي د روان زيږديز کال د فبرورۍ په ۲۵مه، دواړه لوري يو ځل بيا د قطر په پلازمېنه دوحه کې د افغان سولې په تړاو ناسته وکړي.

په اسلامآباد کې د پلان شوي ناستې ځنډېدل او د دغې ناستې د ځنډېدو عمده لاملونه، هغه موضوعات دي چې دلته يې په اړه لولۍ.

د اسلامآباد ناسته

له تېرو څو لسيزو راهيسې پاکستان تل هڅه کوي، چې پر افغانستان خپل نفوذ ولري. که څه هم پاکستان طالبانو ته د ځای ورکولو او له دغې ډلې د ملاتړ له امله تر نړيوالو فشارونو لاندې دی؛ خو اوس مهال چې طالبان له امريکا سره د سولې خبرو ته حاضر شوي، پاکستان يو ځل بيا هڅه کوي چې په دې پروسه کې هم خپلې موخې ترلاسه کړي او ځان ته د محوري رول ورکولو له لارې له امريکا او افغان حکومت څخه کرښت واخلې.

د اسلامآباد ځنډېدلې ناسته د روان زيږديز کال د فبرورۍ په ۱۸مه پلان شوې وه، په دې تړاو طالبانو په يوه اعلاميه کې ويلي وو، چې پاکستان ته به د سفر پر مهال طالب استازي د پاکستان له لومړي وزير عمران خان سره هم وگوري او د افغان - پاک اړيکو، په پاکستان کې مېشت کډوالو او سوداگريزو ستونزو په اړه به خبرې اترې ورسره وکړي. وروسته له هغه چې طالبانو پاکستان ته د سفر په اړه اعلاميه خپره کړه، د افغان ولس او حکومت په کچه دې مسئلې پراخ غبرگونونه وپارول. د ټولنيزو رسنيو زياتره کاروونکو پر طالبانو نيوکې وکړې او پخوانيو طالب چارواکو هم په دې اړه اندېښنې څرگندې کړې. همدارنگه ولسمشر اشرف غني هم دغه سفر وغانده او ويلي ويل: «پاکستان له طالبانو او طالبان له پاکستان سره بايد خپلې اړيکې واضح کړي.» په تعقيب يې د افغانستان د بهرنيو چارو وزارت رسماً د طالبانو د سفرونو په اړه ملگرو ملتونو ته شکايت وکړ.

پخواني ولسمشر حامد کرزي هم ويلي، چې پاکستان هڅه کوي د سولې له لارې پر افغانستان خپل نفوذ ولري. د ده په خبره افغان سوله بايد د پاکستان له نفوذ وژغورل شي او په افغانستان کې ټولې ستونزې بايد د افغانانو ترمنځ د خبرو له لارې حل شي.

د اسلامآباد ناسته ولې و ځنډېده؟

په اسلامآباد کې له امريکايي استازو او عمران خان سره د پلان شوي ناستې د ځنډېدو په اړه لاندې څو لاملونه مهم گڼل کېږي:

په سيمه کې د وضعيت ترينگلتيا: مخکې له دې چې د اسلامآباد ناسته وشي، د هند تر ولکې لاندې کشمير کې پر هندي پوځيانو موټرېم بريد وشو او شاوخوا ۴۵ تنه په کې ووژل شول. هند د دغه بريد پرته پر پاکستانې پوځ او استخراجاتو واچوله او د غچ اخیستلو لپاره يې پر پاکستان د بريد گواښ وکړ. د ډيلي او اسلامآباد د اړيکو له ترينگلتيا وروسته پاکستان د ملگرو ملتونو له سازمان څخه وغوښتل، چې د دواړو هېوادونو ترمنځ د تاوتریخوالي کمولو لپاره رول ولوبوي.

همدې وضعيت ته په کتلو سره دوه احتماله ليدل کېږي، يو دا چې هند د امريکا ستراتيژيک ملگري دی او بنايي امريکا د هند په خاطر په اسلامآباد کې د دغې ناستې ځنډېدل غوښتي وي او تر څنګ يې دا هم په پام کې نيولي وي، چې له دې سره به د افغان حکومت اندېښنې هم راکمې کړي. دويم دا چې بنايي خپله پاکستان هم اوسني وضعيت او شته فشارونو ته په کتلو سره، له دغې ناستې تېر شوی وي.

سيمه ييزو رقابتونو ته طالبانو توجه: پاکستان ته د طالب استازو سفر داسې مهال پلان شوی و چې له يوې خوا پاکستان د سعودي عربستان د وليعهد محمد بن سلمان کوربه توب کاوه او له بلې خوا په ايران کې د جيش العدل ډلې له لوري يوه خونريز بريد د سپاه پاسداران ۲۷ سرتيري ووژل. ايران د دې بريد له امله پر پاکستان سختې نيوکې وکړې. انگېرنې دا دي، چې طالبانو له قطر او ايران سره د خپلو ديپلوماتيکو اړيکو درلودو له کبله د اسلامآباد سفر لغوه کړی؛ ځکه ايران او قطر دواړه له سعودي عربستان سره ښې اړيکې نه لري.

ملگرو ملتونو سازمان ته د افغان دولت شکايت: پاکستان ته د طالب استازو د تگ د خبر له خپرېدو وروسته افغان دولت د طالبانو له سفرونو د ملگرو ملتونو امنيت شورا ته شکايت وکړ. افغان دولت ويلي وو، چې طالبان په تور لېست کې شامل کسان دي او دوی نه شي کولی په دومره ازاده توګه او هر چېرته يې چې زړه وغواړي سفرونه وکړي. په دغه شکايت کې له ملگرو ملتونو نه غوښتل شوي، چې پاکستان ته د طالب پلاوي د سفر مخنيوی وکړي او په دې توګه د افغان حکومت غوښتنو او قانوني صلاحيتونو ته درناوی وکړي.

د اسلام‌آباد د ناستې د ځنډېدو په اړه د تور لېست مسئله هغه څه ده، چې طالبانو هم په خپله اعلامیه کې ورته اشاره کړې ده. د طالبانو په اعلامیه کې ویل شوي، چې د ملګرو ملتونو په تور لېست کې د طالب مشرانو د نومونو د شمولیت له کبله پاکستان ته د طالب استازو سفر لغوه شو او ناسته وځنډېده؛ خو په دې تړاو پوښتنه زېږي، چې طالبان خو له تېرو څو میاشتو راهیسې د مسکو په ګډون مختلفو هېوادونو ته سفرونه وکړل، له دې وړاندې د ملګرو ملتونو سازمان ولې دا کار نه کاوه؟

آیا د افغان حکومت اندېښنې په کمېدو دي؟

د افغان حکومت له لوري د روان لمریز کال د حوت په میاشت کې د سولې مشورتي لويې جرګې د رابللو پرېکړه، د مونیخ په پنځه‌پنځوسم کنفرانس کې د اشرف غني له لوري له طالبانو سره د سولې د خبرو په موخه د یوه کال موده یادول، کابل ته د امریکا د دفاع وزارت د سرپرست وزیر سفر، د مونیخ په کنفرانس کې د ترمپ له مرستیال مایک پنس او زلمي خلیلزاد سره ملاقاتونه او تېره اوونۍ کابل ته د زلمي خلیلزاد سفر ټول هغه موارد دي، چې ښيي امریکا او نړیوالې ټولې د افغان دولت اندېښنو ته شین څراغ ورکړی دی.

که څه هم پخوا ولسمشر غني د امریکا او طالبانو ترمنځ د مخامخ خبرو په اړه اندېښمن او ناخوښ و؛ خو نوموړي له زلمي خلیلزاد سره له وروستۍ لیدلې وروسته ویلي، چې د افغان سولې په تړاو د امریکا له ځانګړي استازي زلمي خلیلزاد سره د کار پر یوې نوې بڼې هوکړې ته رسېدلی دی.

زلمي خلیلزاد کابل ته د سفر پر مهال د افغان حکومت له لوري له طالبانو سره د سولې د خبرو اتر و لپاره د مذاکراتي ټیم په اړه هم ویلي، چې په افغانستان کې د سولې راوستلو لپاره تر هر څه وړاندې یوه ملي او رښتیني مرکچي ټیم ته اړتیا ده. نوموړي ویلي، چې له لويې جرګې وړاندې باید ملي مرکچي ټیم جوړ کړل او لویه جرګه دې دغه ټیم په مذاکراتو کې خپل استازي وټولي او واک دې ورکړي.

د زلمي خلیلزاد د دغو څرګندونو په اړه ولسمشرۍ مانۍ ویلي، چې د سولې په اعلان شوي حکومتي پلاوي کې د اړتیا پر مهال بدلون راتللی شي. دغه راز خلیلزاد دا هم ویلي چې هڅه کوي، طالبان د سولې خبرو ته له افغان حکومت سره کېږي. له دې ټولو داسې ښکاري، چې د ولسمشر غني او امریکا ترمنځ رامنځته شوی و اټن په کمېدو دی او امریکا هڅه کوي، افغان حکومت د دغې پروسي ملاتړی و اوسي نه مخالف.

پای